

***Suvestinė redakcija nuo 2011-02-09***

*Įsakymas paskelbtas: Žin. 2003, Nr. [99-4475](#), i. k. 103301MISAK00000496*

**LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO**

**Į S A K Y M A S  
DĖL MIŠKO SĖKLINIŲ MEDYNŲ NUOSTATŲ**

2003 m. spalio 9 d. Nr. 496  
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos augalų nacionalinių genetinių išteklių įstatymo (Žin., 2001, Nr. [90-3144](#)) 10 straipsniu bei Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų (Žin., 1998, Nr. [84-2353](#); 2002, Nr. [20-766](#)) 6.40 punktu,  
t v i r t i n u Miško sėklinių medynų nuostatus (pridedama).

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA  
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro  
2003 m. spalio 9 d.  
įsakymu Nr. 496

## MIŠKO SĖKLINIŲ MEDYNŲ NUOSTATAI

### I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Miško sėklinių medynų nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja miško sėklinių medynų (toliau – Sėklinių medynų) atranką, jų įvertinimą, naudojimą, priežiūrą, apsaugą, atkūrimą bei apskaitą.

2. Sėklinių medynų paskirtis – sėklų gavyba, siekiant išsaugoti jų vertingas savybes naujose medynų kartose.

3. Sėkliniai medynai priskiriami augalų nacionaliniams genetiniams ištekliams, vadovaujantis Lietuvos Respublikos augalų nacionalinių genetinių išteklių įstatymu (Žin., 2001, Nr. [90-3144](#)).

4. Sėklinius medynus atrenka ir įvertina Valstybinė miškų tarnyba (toliau – Tarnyba).

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-680](#), 2004-12-24, Žin., 2004, Nr. 188-7036 (2004-12-31), i. k. 104301MISAK00D1-680

Nr. [D1-118](#), 2010-02-05, Žin., 2010, Nr. 18-834 (2010-02-11), i. k. 110301MISAK00D1-118

5. Sėklinius medynus savo lėšomis saugo, prižiūri, atkuria ir miške pažymi miško valdytojai ir savininkai, kurių valdose jie yra.

6. Pagrindinės Nuostatų sąvokos:

**sėklinė miško bazė** – į Lietuvos miško sėklinės bazės sąvadą įtraukti sėkliniai ir I selekcinės grupės medynai, sėklinės plantacijos, klonų rinkiniai, bandomieji želdiniai, genetiniai miško draustiniai, rinkiniai, elitiniai medžiai ir kiti vertingi genetiniai miško objektai (medynai, pavieniai medžiai ir kt.), iš kurių gaunama miško dauginamoji medžiaga;

**sėklinis medynas** – produktyvus ir geros kokybės medynas, skirtas sėklai ruošti;

**sėkliniai metai** – medžių gausaus derėjimo metai (kai gausiai dera daugiau kaip 70 proc. medyno medžių);

**sėklinis miško medis** – sėklų gavybai pagal selekcinčius požymius atrinktas medis;

**vietinis medynas** – medynas, išaugintas arba išaugęs iš miško dauginamosios medžiagos, kilusios iš to paties kilmės rajono.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-118](#), 2010-02-05, Žin., 2010, Nr. 18-834 (2010-02-11), i. k. 110301MISAK00D1-118

### II. SĖKLINIŲ MEDYNŲ ATRANKA

7. Sėkliniai medynai atrenkami, vadovaujantis Miško genetinių išteklių atrankos metodika (Žin., 2003, Nr. [50-2235](#)).

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-680](#), 2004-12-24, Žin., 2004, Nr. 188-7036 (2004-12-31), i. k. 104301MISAK00D1-680

8. Sėkliniai medynai gali būti atrenkami valstybiniuose ir privačiuose miškuose. Sėkliniai medynai privačiuose miškuose atrenkami tik gavus raštišką miško savininkų sutikimą ir raštu supažindinus juos su šiais Nuostatais. Sėklinius medynus gali siūlyti atrinkti miško savininkai ir valdytojai, VĮ Valstybinis miškotvarkos institutas, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro filialas Miškų institutas, kitos mokslo ir mokymo institucijos.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-118](#), 2010-02-05, Žin., 2010, Nr. 18-834 (2010-02-11), i. k. 110301MISAK00D1-118

9. Siūlant atrinkti Sėklinį medyną, Tarnybai pateikiama tokia informacija: medyno vieta (miškų urėdija, nacionalinio parko direkcija, girininkija arba savininko valdos adresas, kvartalas, sklypas), rūšinė sudėtis, vidutinis medyno amžius, plotas ir medyno ypatumai arba siūlymo atrinkti motyvai.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-680](#), 2004-12-24, *Žin.*, 2004, Nr. 188-7036 (2004-12-31), i. k. 104301MISAK00D1-680

10. Sėklinis medynas atrenkamas iš ne žemesnės kaip I selekcinės grupės medynų, jame turi augti ne mažiau kaip 150 derančių medžių. Jei medynas pasižymi išskirtinėmis savybėmis ar tikslinė medžių rūšis išsidėsčiusi grupėmis, jame turi augti ne mažiau kaip 50 derančių, tarpusavyje besikryžminančių tikslinės medžių rūšies medžių. Sėklinis medynas turi būti nutolęs ne mažesniu kaip 150 m atstumu nuo blogos kokybės tos pačios medžių rūšies medynų.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-118](#), 2010-02-05, *Žin.*, 2010, Nr. 18-834 (2010-02-11), i. k. 110301MISAK00D1-118

### III. SĖKLINIŲ MEDYNŲ NAUDOJIMAS

11. Sėkliniame medyne prieš sėklų ruošą atliekami šie darbai:

11.1. Sėklinis medynas išretinamas prieš 3–4 metus iki bus renkamos sėklos, atžymint ir iškertant minusinius, su ydomis ir pažeistus medžius taip, kad medyno lajų santykinis glaudumas liktų ne mažesnis kaip 0,5–0,6. Glaudūs bei augantys skurdžiose augavietėse medynai išretinami per kelis atvejus. Eglynai, siekiant sumažinti vėjavartų pavojų, retinami tuomet, kai yra susiformavusios savaiminio žėlimo aikštelės;

11.2. Sėklinį medyną supančiuose tos pačios medžių rūšies medynuose atliekami sanitariniai arba selekciniai kirtimai, pašalinant menkaverčius ir pakenktus medžius;

11.3. medžiai kertami ir ištraukiami esant grunto įšalui (išskyrus skubius sanitarinius kirtimus), nepažeidžiant dirvožemio ir augančių medžių kamienų bei paviršinių šaknų;

11.4. siekiant surinkti nuo žemės sėklas ir skatinti Sėklinio medyno atžėlimą, iškertamas trakas ir menkavertis pomiškis, jei tai nesukelia vešlaus žolių išplitimo. Kirtimo liekanos ir nukirstų medžių šakos sukraunamos į krūvas arba susmulkinamos;

11.5. esant pavojui, kad bus sunaikintos nukritusios sėklos (pvz., gilės), Sėkliniai medynai aptveriami arba taikomos žvėris atbaidančios priemonės;

11.6. norint pagausinti medžių derėjimą, vykdomos derėjimą stimuliuojančios priemonės: padidinamas lajų apšvietimas, kalkinami rūgštūs dirvožemiai, tręšiami mineralinėmis trąšomis, tais elementais, kurių dirvožemyje trūksta ir kt.

12. Sėkliniuose medynuose, kurie produkuoja stambias, ant žemės nukrintančias sėklas (ąžuolo, uosio, klevo, buko, liepos, skroblo), pavienių miškinų kriausių bei miškinų obelių vaisiai (sėklos) renkami nukritę ant žemės. Sėkliniuose medynuose, kurie produkuoja smulkias, vėjo paskleidžiamas sėklas ir jų nuo žemės neįmanoma surinkti, sėklos renkamos joms subrendus nuo nukirstų medžių, iki sėkloms pradedant natūraliai byrėti.

13. Sėkliniuose medynuose kirsti tikslinių medžių rūšių pomiškį galima tik šiuos kirtimus suderinus su Tarnyba. Miško valdytojas ar savininkas privalo raštu ar elektroniniu paštu informuoti Tarnybą, nurodydamas pomiškio kirtimo laiką, Sėklinio medyno kodą Lietuvos miško sėklinės bazės sąvade, tikslinių medžių rūšių pomiškio kiekį 1 ha, jo išsidėstymą ir vidutinį aukštį. Tarnyba apie šių kirtimų galimybes ir tvarką raštu ar elektroniniu paštu informuoja valdytoją ar savininką per 7 darbo dienas nuo informacijos apie numatomus pomiškio kirtimus gavimo Tarnyboje dienos. Sėklinių medynų valdytojai ir naudotojai privalo laikytis Tarnybos nustatytos Sėklinių medynų pomiškio kirtimo tvarkos.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-680](#), 2004-12-24, *Žin.*, 2004, Nr. 188-7036 (2004-12-31), i. k. 104301MISAK00D1-680

Nr. [D1-101](#), 2011-02-01, *Žin.*, 2011, Nr. 16-761 (2011-02-08), i. k. 111301MISAK00D1-101

14. Leidimai vykdyti kirtimus Sėkliniuose medynuose išduodami vadovaujantis Leidimų

kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-1055 (Žin., 2011, Nr. [1-7](#)), nustatyta tvarka. Tarnyba apie kirtimų vykdymą Sėkliniame medyne pažymi Miško sėklinio medyno pase.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-680](#), 2004-12-24, Žin., 2004, Nr. 188-7036 (2004-12-31), i. k. 104301MISAK00D1-680

Nr. [D1-101](#), 2011-02-01, Žin., 2011, Nr. 16-761 (2011-02-08), i. k. 111301MISAK00D1-101

15. Sėkliniai medynai kertami vadovaujantis kiekvienam medynui parengtomis Tarnybos rekomendacijomis, kuriose nurodomas ir kirtimo amžius. Kirsti galima ne anksčiau kaip medynų pribirstančiame amžiuje. Unksminių medžių rūšių Sėkliniuose medynuose geriau taikyti rinkinius arba atvejinius kirtimus, kad susidarytų pomiškis, o šviesinių medžių rūšių Sėkliniuose medynuose – atvejinius kirtimus arba plynuosius kirtimus siauromis biržėmis.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-680](#), 2004-12-24, Žin., 2004, Nr. 188-7036 (2004-12-31), i. k. 104301MISAK00D1-680

Nr. [D1-118](#), 2010-02-05, Žin., 2010, Nr. 18-834 (2010-02-11), i. k. 110301MISAK00D1-118

16. Brandžiam arba perbrandusiam Sėkliniame medyne, siekiant nuo medžių surinkti visas sėklas, sėkliniais metais galima nukirsti pavienius ypač gausiai derančius medžius, nepadarant žalos medynui ir netrukdant jam atželti.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-118](#), 2010-02-05, Žin., 2010, Nr. 18-834 (2010-02-11), i. k. 110301MISAK00D1-118

#### IV. SĖKLINIŲ MEDYNŲ ATKŪRIMAS

17. Sėklinio medyno kirtimo būdas parenkamas toks, kad jis atželtų, arba, kai nėra galimybių sėkliniam medynui atželti, jis turi būti dirbtinai atželdomas sodmenimis, išaugintais iš to paties motininio medyno sėklų, pageidautina – kelių metų sėklų derliaus mišinio.

18. Siekiant savaiminio atžėlimo, atliekamas dalinis paklotės pašalinimas ir dirvožemio purenimas, iškertamas trakas arba nepageidaujamų medžių rūšių pomiškis.

19. Sėkliniam medynui neatžėlus (spygliuočių ir kietųjų lapuočių – per 4 metus, minkštųjų lapuočių – per 3 metus), jis želdomas dirbtiniu būdu sodmenimis, išaugintais iš to paties sėklinio medyno sėklų. Kita Sėklinio medyno dalis kertama, kai susiveria želdiniai arba žėliniai, anksčiau iškirstoje jo dalyje.

20. Želdinių arba žėlinių lajoms susiveriant, atliekami selekciniai kirtimai, pašalinant menkos kokybės medelius. Kirtimai kartojami priklausomai nuo želdinių arba žėlinių augimo spartos. Jaunuolyno lajų santykinis glaudumas turi būti ne didesnis kaip 0,7. Netikslinių medžių rūšių priemaiša Sėkliniame medyne turi būti ne didesnė kaip 20 %.

#### V. SĖKLINIŲ MEDYNŲ PRIEŽIŪRA IR APSAUGA

21. Sėkliniai medynai turi būti saugomi nuo negatyvių veiksnių, mažinančių medžių gyvybingumą arba sukeliančių jiems pavojų.

22. Sėklinio medyno tvarumas užtikrinamas, išskiriant aplink jį ne siauresnes kaip 50 m pločio apsauginių medynų juostas, kuriuose vykdyti plynus kirtimus draudžiama. Juose atliekami sanitariniai – selekciniai kirtimai.

23. Sėklinių medynų sanitarinė apsauga vykdoma, laikantis Miško sanitarinės apsaugos taisyklių (Žin., 2001, Nr. [56-2003](#); 2002, Nr. [60-2476](#)), priešgaisrinė apsauga – Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių (Žin., 1995, Nr. [32-751](#); 2001, Nr. [56-1996](#)) reikalavimų.

24. Sėkliniuose medynuose turi būti pažymėti ir saugomi ypatingų formų (fenologinių, morfologinių) medžiai ir iškirsti tikslinę rūšį stelbiantys bei įvairiai pakenkti medžiai.

25. Sėkliniuose medynuose draudžiama:

25.1. Neteko galios nuo 2011-02-09

*Punkto naikinimas:*

Nr. [D1-101](#), 2011-02-01, Žin., 2011, Nr. 16-761 (2011-02-08), i. k. 111301MISAK00D1-101

25.2. naudoti pesticidus, defoliantus bei kitus chemikalus, išskyrus tuos, kurie naudojami prieš medžių ligas ir kenkėjus;

25.3. įrengti naujus kelius, poilsio ir automobilių stovėjimo aikšteles;

25.4. keisti vandens režimą (sausinti, statyti melioracijos įrenginius).

26. Sėkliniai medynai, kurie yra saugomose teritorijose, tvarkomi derinant šių Nuostatų ir atitinkamų saugomų teritorijų nuostatų reikalavimus, siekiant užtikrinti Sėklinių medynų derėjimą ir atsikūrimą.

27. Sėklinių medynų priežiūros, apsaugos, tvarkymo ir atkūrimo rekomendacijas teikia Tarnyba.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-680](#), 2004-12-24, Žin., 2004, Nr. 188-7036 (2004-12-31), i. k. 104301MISAK00D1-680

## VI. SĖKLINIŲ MEDYNŲ ĮVERTINIMAS

28. Iš Sėklinių medynų gauta miško dauginamoji medžiaga įvertinama, vadovaujantis Europos Tarybos 1999 m. gruodžio 22 d. direktyvos „Dėl prekybos miško dauginamąja medžiaga 1999/105/EB“ reikalavimais. Iš Sėklinio medyno turi būti surinktos sėklos, išauginti sodmenys ir įveisti bandomieji želdiniai. Juos įvertinus, nustatoma miško dauginamosios medžiagos kategorija. Sėkliniuose medynuose paruošta miško dauginamoji medžiaga pagal selekcinę vertę skirstoma į šias kategorijas:

28.1. „atrinkta“ – nustatoma pagal Sėklinio medyno fenotipinius požymius. Medynai turi būti pakankamai izoliuoti nuo menkaverčių žiedadulkių šaltinių;

28.2. „išbandyta“ – nustatoma, kai palikuonių bandomieji želdiniai atitinka kvalifikacinius reikalavimus.

29. Sėklius medynus ne rečiau kaip kas 10 metų įvertina Tarnyba.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-680](#), 2004-12-24, Žin., 2004, Nr. 188-7036 (2004-12-31), i. k. 104301MISAK00D1-680

## VII. SĖKLINIŲ MEDYNŲ ŽYMĖJIMAS, DOKUMENTAI IR APSKAITA

30. Atrinkti Sėkliniai medynai įregistruojami Lietuvos miško sėklinės bazės sąvade Lietuvos miško sėklinės bazės sąvado tvarkymo nuostatų (Žin., 2002, Nr. 89 – 3813) nustatyta tvarka.

31. Sėklinio medyno dokumentai yra: Miško sėklinio medyno pasas ir kartografinė medžiaga. Sėklinių medynų pasus sudaro Tarnyba, apie juose įvykdytas ūkines priemones pasuose pažymi Sėklinių medynų valdytojai ir savininkai. Pasai parengiami 2 egzemplioriais, vienas paso ir kartografinės medžiagos egzempliorius saugomas Tarnyboje, kitas – perduodamas Sėklinio medyno valdytojui (savininkui), jų kopijos – girininkijai.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-680](#), 2004-12-24, Žin., 2004, Nr. 188-7036 (2004-12-31), i. k. 104301MISAK00D1-680

32. Miškotvarkos darbus Sėkliniuose medynuose atlieka ir taksacinę bei kartografinę medžiagą parengia Valstybinis miškotvarkos institutas. Miškotvarkos kartografinėje medžiagoje Sėklinių medynų ribos pažymimos sutartiniais ženklais, sklypo ribose įrašant „SM“, taksoraštyje ties sklypo taksacine charakteristika įrašoma „Sėklinis medynas“ ir jo kodas Lietuvos miško sėklinės bazės sąvade.

33. Jei Sėkliniai medynai miške ryškiai neišsiskiria iš gretimų medynų, jie atribojami spindžiais. Kampiniai ir kas 30–50 metrų prie ribos augantys Sėklinio medyno medžiai 1,3 m aukštyje pažymimi lietaus nenuplaunamų baltų dažų puslankiais išorinėje sklypo pusėje. Ant Sėklinio medyno kampinių medžių užrašomos raidės „SM“.

34. Sėklinio medyno plotas nekeičiamas. Išskirtus jo dalį, miškotvarkos metu taksacinėje medžiagoje įrašoma – „Sėklinio medyno kirtavietė“, „Sėklinio medyno želdiniai“, „Sėklinio medyno jaunuolynas“ ir kt.

## VIII. SĖKLINIŲ MEDYNŲ STATUSO PANAIKINIMAS

35. Sėklinių medynų statusas gali būti panaikinamas dėl stichinių nelaimių (gaisrų, audrų, kenkėjų ir pan.), kai jų negalima atkurti dėl to pačio medyno dauginamosios medžiagos trūkumo arba dėl blogo palikuonių augimo bandomuosiuose želdiniuose, atsižvelgiant į jų įvertinimo rezultatus.

36. Panaikinus Sėklinio medyno statusą, jis išregistruojamas iš Lietuvos miško sėklinės bazės sąvado Lietuvos miško sėklinės bazės sąvado tvarkymo nuostatų (Žin., 2002, Nr. [89-3813](#)) nustatyta tvarka. Taksoraštyje nurodoma išregistravimo data.

## IX. ATSAKOMYBĖ

37. Nuostatai privalomi miškų valdytojams ir savininkams, kurių valdose yra Sėkliniai medynai.

38. Sėklinių medynų būklę, apsaugą, naudojimą ir atkūrimą kontroliuoja Tarnyba.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [D1-680](#), 2004-12-24, Žin., 2004, Nr. 188-7036 (2004-12-31), i. k. 104301MISAK00D1-680

39. Asmenys, pažeidę šių Nuostatų reikalavimus, traukiami atsakomybėn įstatymų nustatyta tvarka.

---

### Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-680](#), 2004-12-24, Žin., 2004, Nr. 188-7036 (2004-12-31), i. k. 104301MISAK00D1-680

Dėl aplinkos ministro 2003 m. spalio 9 d. įsakymo Nr. 496 "Dėl Miško sėklinių medynų nuostatų" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-118](#), 2010-02-05, Žin., 2010, Nr. 18-834 (2010-02-11), i. k. 110301MISAK00D1-118

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 9 d. įsakymo Nr. 496 "Dėl Miško sėklinių medynų nuostatų" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-101](#), 2011-02-01, Žin., 2011, Nr. 16-761 (2011-02-08), i. k. 111301MISAK00D1-101

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 9 d. įsakymo Nr. 496 "Dėl Miško sėklinių medynų nuostatų" pakeitimo